

SUOMEN PANKIN
JOHTOKUNTA.

Helsingissä

Huhti kuun 11 p. 19 24.

N° 22.

Eduskunnan Pankkivaltuusmiehille.

Viitaten aikaisempiin, Pankkivaltuuston ja Johtokun-
nan välisiin neuvotteluihin, saa Johtokunta kunnioittaen
tämän ohessa lähettää ehdotuksen Valtioneuvostolle lähetettä-
väksi kirjelmäksi, jossa käsitellään kysymystä Valtion ny-
kyisen pääomasäästön osittaisesta käyttämisestä Valtion koti-
maisten velkojen maksamiseksi.

M. S. P.
Antoine Lauri Kusti Lauri P. P.

M. S. P.

V a l t i o n e u v o s t o l l e .

Kun valtion pääomasäästö nykyisin on kasvanut tarvetta suuremmaksi, ja läheisessä tulevaisuudessa on ratkaistava kysymys liian osan käyttämisestä ja kun toisaalta se, miten tämä käyttö järjestetään, melkoisesti vaikuttaa rahamarkkinoihin ja Suomen Pankin toimintaan, ovat Eduskunnan Pankkivaltuusmiehet katsoneet asiakseen tehdä puheenaolevan säästön käyttämisestä seuraavan esityksen:

Valtion tilinpäätöksen mukaan oli pääomasäästö vuoden 1923 lopussa n. 1000 milj. mk. Kuten tunnettua, on tämä säästö syntynyt osittain sen kautta, että valtion tulolähteet, etenkin tulliveroitus, ovat useana vuonna tuottaneet enemmän kuin menoja määrättäessä on arvioitu, osittain sen kautta, että valtio on ottanut ulkomaisia lainoja. Melkoisesti lisäsivät pääomasäästöä erikoisesti viime syksynä, lähinnä ylimääräisiä menoja varten otetut lainat. Vuoden 1923 lopussa yllämainitusta pääomasäästöstä oli talletettuna Suomen Pankissa ja muissa rahalaitoksissa yli 700 milj. mk, valtion laitosten kassoissa oli arviolta noin 100 milj. mk, lopun vastatessa rautateiden y.m. valtion laitosten tarvikevarastoja ja siirtyvien erien saldoa valtiovaraston bilanssissa.

Kuinka suuri pääomasäästö valtion taloudessa on tarpeen, ei ole Pankkivaltuusmiesten arvosteltavissa, mutta voitane olettaa, että suurempi säästö^{kuin} noin puolet nykyisestä ei olisi säännöllisesti tarpeenvaativa. Näinollen on n. 500 milj. mk. kassavaroja käytettävissä valtiotaloudessa esiintyviin menoihin. Esityksessään lisäksi tä vuoden 1923 tulo- ja menoarvioon on hallitus ehdottanut, että ulkomaisista lainoista saatuja, vielä käyttämättä olevia varoja, jotka siis sisältyvät pääomasäästöön, 250 milj. mk. varattaisiin myöhemmin käytettä-

väksi uusiin rautatierakennuksiin, Imatran voimalaitoksen rakentamiseen ja asutustoiminnan menoihin. Kun Eduskunta kuitenkin ei asiassa tehnyt vielä mitään päätöstä, on kysymys pääomasäästön käyttämisestä avoin. Pankkivaltuusmiehet puolestaan pyytävät ehdoittaa, että tätä pääomasäästöä liikenevää määrää ei nykyisissä oloissa käytettäisi valtion juokseviin menoihin eikä myöskään ylimääräisten menojen peittämiseen, vaan valtion kotimaisen velan lyhentämiseen.

Tämän ehdotuksen tueksi pyytävät Pankkivaltuusmiehet esittää seuraavaa:

Meidän maassamme olivat kotimaiset valtiolainat ennen sotaa harvinaisia. Tämä ei liene johtunut ainoastaan siitä, että obligatsioonit eivät meidän maassamme ole suosittu sijoitusmuoto, vaan myös siitä sekä teorian että käytännön omaksumasta periaatteellisesta käsityksestä, että pääomaköyhässä maassa valtion ei tule kotimaisilla lainoilla vähentää muun taloudellisen toiminnan käytettävissä olevia oman maan säästövaroja. Kun viime vuosina tästä huolimatta kotimaisia lainoja on otettu, on se johtunut ainoastaan poikkeuksellisista oloista. Tämän vuoksi on myös terveiden periaatteiden mukaista, että valtio, niin pian kuin olosuhteet sen sallivat, ensisijassa suorittaa takaisin kotimaisia lainojaan.

Mutta suoranaiseksi tarpeeksi osoittautuu tämä, jos tarkastaa millaiseksi asema rahamarkkinoilla on muodostunut. Kuten tunnettua, on noin kuudes osa yksityispankkien kaikista markkamääräisistä talletuksista viime aikoina ollut ulkomaalaisten talletuksia. Kun näistä yli miljardin markan nousevista talletuksista viime kesänä ja syksynä melkoinen osa virtasi pois sen kautta, että niillä ostettiin ulkomaista valuuttaa Suomessa, samalla kertaa kuin kotimaiset talletukset huonon sadon vuoksi voimakkaasti vähenivät, oli sekä pankkien ja valtion että ennenkaikkea yleisen edun mukaista että valtion kassavaroja, joita ulkomaiset lainat vielä olivat lisänneet

sijoitettiin yksityispankkeihin. Valtio sai täten kassavaroilleen ja pankit saivat otettujen talletusten sijalle uusia. Ellei näin olisi menetelty, olisi joko pankkien täytynyt peruuttaa luottoja usean sadan miljoonan markan määrä, tahi sitten olisi Suomen Pankin täytynyt setelistöä lisäämällä auttaa pankkeja, mitkä molemmat keinot olisivat olleet yhtä epämieluisia. Edellä olevasta esityksestä sekä siitä, että pankkien lainananto ei ole juuri lainkaan kasvanut syyskuun lopusta helmikuun loppuun, käy ilmi, että valtion mainittuna aikana pankeihin sijoittamia varoja ei ole käytetty uusien luottojen myöntämiseen vaan ainoastaan korvaamaan pois virranneita yleisön talletuksia.

Mutta se seikka, että mainittu määrä on kansalliseen talouselämäämme sijoitettu, tekee, että näitä varoja ei voida yksityispankeista ottaa äkisti pois aiheuttamatta luottomarkkinoilla vakavia häiriöitä. Ja jos ne vähitellenkin, vuosien kuluessa vedettäisiin pois, ylläpitäisi se varmaan suurta kireyttä rahamarkkinoilla ja tekisi tyhjäksi kaikki toiveet alempaan korkokantaan pääsemisestä.

Tämän vuoksi ei valtion pääomasäästöä olisi otettava valtion budjettiin tavallisten menojen peittämiseen, vaan mainitun säästön liikaosan käyttö olisi järjestettävä niin, että se nykyisessä laajuudessa edelleenkin jäisi yleisen kansantalouden palvelukseen. Tällainen järjestely olisi Pankkivaltuusmiesten mielestä aikaansaataavissa parhaiten siten, että valtio lunastaisi Suomen Pankin hallussa olevia obligatsionejaan. Näin menetellen valtio lujittaisi omaa rahallista asemaansa, häiritsemättä maan yleistä taloutta ja samalla tehokkaasti myötävaikuttaisi maan seteli-pankin tiliaseaman muodostumiseen nykyistä oikeampien periaatteiden mukaiseksi. Jos nim. valtio osalla Pan-

kin pano- ja ottotilillä olevista saatavistaan kuittaisi Pankin hallussa olevia valtiositoumuksia ja maksaisi näiden jäännöksen nykyään yksityispankkeihin talletetuilla varoillaan, vähenisivät osaksi Pankin sekä varat että velat, osaksi taas saisi Pankki valtiositoumusten tilalle yksityispankkien rediskonttaamia vekseleitä, joilla pankit korvaisivat takaisin suorittamansa valtion talletukset. Sen jälkeen olisi keskuspankin varoina pääasiallisesti sen kultakassa, sen saamiset ulkomailta ja kotimaisia, osaksi yksityispankkien, osaksi ensiluokkaisten liikkeiden myymiä vekseleitä. Keskuspankin asema olisi siten saatettu asianmukaiselle kannalle, valtion velat melkoisesti vähentyneet ja se epäsäännöllinen, johdonmukaista korkopolitiikkaa vaikeuttava asiantila, että maan talouselämällä on kaksi kassareserviä, valtiopankki ja valtiorahasto, tullut poistetuksi.

Pankkivaltuusmiehet pyytävät alistaa Valtioneuvoston harkittavaksi, eikö sen pidättyväisyyden yhteydessä, jonka noudattamista valtion taloudessa maan rahan vakiinnuttaminen nyt vaatii, olisi syytä panna lähivuosiksi voimaan yleensäkin sellainen menettely, että mikäli tulokset valtion taloudesta, joko tulojen suuremmuuden tai menojen pienemmyyden johdosta, muodostuu edellytettävä edullisemmaksi, syntyneet ylijäämät automaattisesti olisivat käytettävät, ei juoksevien menojen lisäämiseen eikä uuden pääoman sijoittamiseen valtion toimesta, vaan valtion kotimaisen velan lyhentämiseen, jonka kautta maan tuotanto saisi käytettäväkseen lisävaroja asemansa lujittamiseen ja toimintansa laajentamiseen.

Tässä yhteydessä, silmälläpitäen kotimaista pääomamuodostusta, Pankkivaltuusmiehet pyytävät käsityksenään lausua, että ei ole terveiden periaatteiden mukaista pitää verotusta niin suurena, että se antaisi tarpeelliset varat sellaisen ylimääräisen menoarvion peittämiseen, joka, niinkuin nykyinen, on vaikka luvut jaetaankin kym-

menellä, runsaasti kaksi kertaa niin suuri kuin ennen maailmansotaa. Tämän vuoksi olisi Pankkivaltuusmiesten mielestä valtion ylimääräisiin menoihin mikäli mahdollista käytettävä ulkomaalaista eikä kotimaista pääomaa. On terveen valtiotalouden mukaista, että valtio tuotannolliseen toimintaansa, kuten ennen sotaa, hankkii ulkomailta varoja. Mutta myös kuntain rahatarpeiden tyydyttämistä olisi edistettävä ulkomaisin, tarpeen mukaan valtion takaamin lainoin, Samoin olisi valtion takuu tarpeen otettaessa ulkomailta lainoja elinkeinoelämän, sekä maatalouden että teollisuuden, kehittämiseksi ja vakaannuttamiseksi. Taloudellinen edistys kaipaa kipeästi tässä muodossa ulkomaista pääomaa, jonka saaminen myös olisi omansa alentamaan nykyistä korkeata korkokantaa.

Tarve tässä suhteessa on edelleen tuntuva. Tosin niin äskettäin kuin viime syksynä saatiin ulkomaisia lainoja lähes 500 milj. mk, mutta kun toisaalta helmikuun lopusta v. 1923, kuluvan vuoden helmikuun loppuun on ostettu takaisin yksityispankeissa olevia ulkomaalaisten markkasaatavia n. 400 milj. mk. ja kun muitakin ^{lyhytaikaisia} ulkomaisia velkoja tiedetään takaisin maksetun, ovat mainitut ulkomaiset lainat, koko kansantalouden kannalta katsoen, tulleet melkein kokonaan käytetyiksi maan häilyvän velan vakauttamiseen. Näinollen on käytettävissämme oleva ulkomainen pääoma puheenalaisten valtiolainojen kautta ainoastaan vähäpätöisesti, jos lainkaan, lisääntynyt.

Edellä esitetyn nojalla Eduskunnan Pankkivaltuusmiehet kunnioittaen ehdottavat,

että Hallitus ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että yli säännöllisen kassatarpeen oleva osa valtion pääomasäästöistä käytettäisiin valtion kotimaisen velan lyhentämiseen, lähinnä lunastamalla valtion obligatsioneja Suomen Pankista.